

Tájékoztatás a Balaton Kiemelt Térség Klímastratégiájával kapcsolatban elvégzett feladatokról

A Balaton Fejlesztési Tanács a Balaton Kiemelt Térségi Klímastratégiát 2020. február 13.-i ülésén tárgyalta és fogadta el.

I. Tervdokumentumok:

A hazai klímapolitikai keretnek és alapidokumentumnak számító Második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégiát (NÉS-2) az Országgyűlés 23/2018. (X. 31.) OGY határozatával fogadták el. A NÉS2 céljaival összhangban elkészültek, illetve elfogadták a Somogy, Veszprém, illetve Zala megyei klímastratégiákat 2019 tavaszán. Ezekkel összhangban a Tanács munkaszervezete, a Balatoni Integrációs Közhasznú Nonprofit Kft. elkészítette a BKÜ területére vonatkozóan a Balaton Kiemelt Térségi Klímastratégiát 2020-2030 időszakra.

A Balaton Kiemelt Térségi Klímastratégia célja, hogy a Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégiára és a megyei klímastratégiákra épülve összegezze és meghatározza azokat az intézkedéseket, amelyek elősegítik a Balaton térség aktív szerepvállalását a klímaváltozás csökkentése, illetve az ahhoz való alkalmazkodás területén. A klímastratégia megvalósítása az elkövetkezendő évek kiemelt prioritása kell, hogy legyen a régió szempontjából.

Ezért a klímastratégiában megfogalmazott elvek és klímaspecifikus adaptációs megközelítés alapján kerültek kidolgozásra és elfogadásra a Balaton Területfejlesztési Koncepció és Balaton Területfejlesztési Stratégiai Program.

A kiemelt üdülőkörzeti fejlesztési tervekhez hasonlóan 2021-ben zárult le a 2021-2027 közötti uniós programozási időszakhoz kapcsolódó megyei fejlesztési koncepciók és területfejlesztési programok kialakítása. A kiemelt üdülőkörzetet érintő megyék terveinek 218/2009. Korm. rendelet alapján zajló társadalmi egyeztetése során a kiemelt térségi klímastratégia releváns tartalmi elemei beépültek a megyei tervekbe. Ezáltal a Somogy, Veszprém és Zala megyék területi tervei és a Balaton Kiemelt Térségi Klímastratégia összhangja biztosított.

II. Szemléletformáló rendezvénysorozat a Balaton Partnerségi Program keretében:

2020. novemberében a Balaton Fejlesztési Tanács munkaszervezete, a Balatoni Integrációs és Fejlesztési Ügynökség a környezet védelme, az ökológiai, szociális, kulturális és gazdasági fenntarthatóság érdekében szemléletformáló rendezvénysorozatot indított, hogy felhívja a figyelmet mindannyiunk személyes érintettségére, a klímaváltozásra, a természeti erőforrások csökkenésére és az ökoszisztémák sérülékenységére vonatkozóan.

A rendezvénysorozat online formában kerül megvalósításra, minden hónap első szerdáján, figyelemfelkeltő, érdekes prezentációkkal, filmekkel, amelyek minden érdeklődő partnerünk, továbbá az iskolai oktatás - a tanárok, a diákok és a szülők – és a lakosság számára is segítséget és támogatást nyújtva azokban a témákban, amelyek érdeklődésre tarthatnak számot a klímaváltozással, környezetvédelemmel és természetesen a Balatonnal kapcsolatban.

A rendezvény célja, hogy a résztvevők új ismeretekkel gazdagodjanak, tudományos értékű előadásokat és közérthető formában ismertetett jó gyakorlatokat hallgathassanak, annak érdekében, hogy a saját felelősség felismerhető legyen mindenki számára, hogy a közös hang megtalálásával a közös cselekvés eredményre vezethessen.

III. 2022. évi ITM forrás a BFT klímavédelmi kezdeményezésének támogatására

A térség klímaadaptációs tevékenységének ösztönzése, segítése érdekében az Innovációs és Technológiai Minisztérium körforgásos gazdaság fejlesztéséért, energia- és klímapolitikáért felelős államtitkársága által biztosított klímaadaptációs forrás és az Innovációs és Technológiai Minisztérium által biztosított térségfejlesztési forrás állt a Tanács rendelkezésére, melynek terhére:

1. Pályázati felhívást jelentettünk meg a klímaváltozás mértékét, hatását csökkentő települési fejlesztések támogatására (490.000.000 Ft).
2. Klímaadaptációs verseny hirdettünk középiskolások részére és elindítottuk a Balaton Klíma Akadémia kialakítását (120.000.000 Ft).
3. Megvalósítjuk a vállalkozások klímatudatosságának felmérését a régióban (10.000.000 Ft).
4. Elkészítjük a térségi környezetvédelmi programot (7.500.000 Ft).

1. Pályázati forrás klímabarát települési fejlesztések támogatására:

A klímaváltozáshoz köthető globális folyamatok helyben – így a Balatonnál is – lokális sajátosságokkal jelennek meg, ami villámárvizekben, hőhullámokban, elmaradó jégborítottságban, a biodiverzitás csökkenésben, az invazív fajok térnyerésében, az emberi egészség sérülékenységében, a vízbiztonság értelmezésének átalakulásában, és sok egyéb hatásban nyilvánul meg. A hirtelen kialakuló káresemények elleni védekezésnek, az állapotváltozásokhoz való alkalmazkodás kialakításának a helyben megvalósított, de térségi szinten koordinált intézkedések jelentik a leghatékonyabb módját. A pályázati felhívás célja a klímaváltozás mérséklését és a klímaváltozáshoz való alkalmazkodást elősegítő beruházási elemek, zöldfelületi fejlesztések megvalósítása.

A pályázati felhívás olyan fejlesztésekre került kiírásra, ahol a terület használati funkciójától függetlenül a klímaadaptáció (pl. a vízmegtartás, szén-dioxid elnyelő képesség növelése, stb.) a fő szempont. Ez azt jelenti, hogy a települési közterületek fejlesztési vagy területhasználati céljukban, vagy használati funkciótól függetlenül műszaki kialakításukkal hatékonyan és természetes módon tudnak hozzájárulni a klímaadaptációhoz. Cél, hogy kialakításukban a természetességre törekvő, egyszerű megoldások jelenjenek meg, melyek közvetlenül szolgálják a terület klímaadaptációját, pl. vízmegtartó és szén-dioxid elnyelő képességének növelését.

Fontos cél, hogy - a csapadékvízre, a zöldfelületekre és a biomasszára egyaránt erőforrásként tekintve - a zöldfelületek értékét a klímaadaptációs, vízmegtartó és szén-dioxid elnyelő képességük határozza meg, ne pedig a beépített anyagok értéke.

A fenntarthatósági és klímavédelmi szempontok teljesülése érdekében klímavédelmi szakértő véleményezi a beérkezett pályázatokat.

Fenntarthatósági útmutató települési fejlesztésekhez

A településfejlesztési pályázatok sikeres megvalósítása érdekében 2018-ban elkészült a Fenntarthatósági útmutató, mely ötletekkel és javaslatokkal segíti a települések és a térség jövőjét is befolyásoló, alakító fejlesztéseket. Az útmutató a települési zöldinfrastruktúra elemei (a növényzettel és vízzel borított felületek), mint fásított közterek, közkertek, közparkok, játszóterek, fasorok és zöldsávok, vízparti zöldsávok, intézménykertek, zöldtetők, zöldfalak kialakításához nyújt segítséget, folyamatosan frissülő tartalommal.

https://balatonregion.hu/wp-content/uploads/2021/07/Fenntarthatosagi_utmutato_2021.pdf

2. „Balatonról, jövőről” klíma- és környezetvédelmi verseny középiskolások részére**Balatonról, jövőről 2021/22**

2021 szeptemberében a Balaton Fejlesztési Tanács és az Információs és Technológiai Minisztérium támogatásával a Balaton Régióban működő középiskolák 9-12. évfolyamos diákjai számára klíma- és környezetvédelmi versenyt hirdetett a Balatoni Integrációs és Fejlesztési Ügynökség.

A verseny célja kettős: szeretnénk a fiatalokat ismeretekkel és tudással támogatni, hogy érzékennyé váljanak olyan problémák, mint a természeti erőforrások, a biodiverzitás csökkenése és Közép-Európa legnagyobb édesvízi tava, a Balaton sérülékenysége iránt. Másrészt célunk az is, hogy az iskolák vetélkedése egymás megismerését és környezeti tematikájú együttműködésüket is segítse.

A vetélkedés 5 fordulóból állt, az ötödik fordulóban a csapatok online „Diákkonferencia” keretében mutatták be az egyes fordulókban elvégzett és összesített munkájukat és a tanult ismereteket.

A verseny során hét, a klímaváltozáshoz szorosan kötődő téma közül választottak a csapatok egyet, mellyel a verseny öt fordulóján keresztül dolgoztak.

A felkészüléshez, a feladatok le-, valamint a megoldások feltöltéséhez a Balatoni Integrációs és Fejlesztési Ügynökség a saját weboldalán létrehozott egy interaktív tudásbázis-platformot: www.rolrol.hu

A verseny során minden csapat részt vett a csapat által választott témakörhöz kapcsolódó a környezetvédelemhez szorosan kötődő tanulmányi kiránduláson, amely segíti a feladatok megoldását, ugyanakkor élményt adó és tapasztalatszerző jellegű.

A verseny színvonalas lebonyolítása érdekében a versenyt külső, ún. szakmai-mentorok is támogatták, akik a témakörök szerint előadást tartottak és a feladatok megoldásának tudományos háttérét segítették, a közösségi média felületeken megosztásra kerülő anyagok szakmai tartalmát lektorálták.

A Vízimentők Magyarországi Szakszolgálata és Önkéntes Tűzoltó Egyesület (VMSZ) bevonásával az iskolába kihelyezett helyszíni „elsősegély- és segítségnyújtási” bemutatót szervezett.

A verseny zárásaként egy ünnepélyes Diákkonferenciát szerveztünk a 10 döntőbe jutott csapat számára, ahol egy-egy 10 perces előadásban kaptak lehetőséget, hogy prezentálják a "Balatonról, jövőről..." szemléletformáló versenyünk alatt megszerzett tudásukat.

Az előadásokat egy 5 főből álló szakmai zsűri pontozta, ami alapján a verseny végeredménye a következő lett:

- 3.helyezettek: Boglári Kis Kockák, Öngyilkos osztag, Természet Designerek, Zöldikék

Jutalmuk csapatonként egy közös mozizás, az általuk választott filmre és moziban.

- 2.helyezettek: Algoritmus, Balaton Parti Fűzfák, Rudnay
Jutalmuk egy esti csillagtúra, melynek tartalma: egy vezetett esti, erdei túra Bakonybél környékén, majd a bakonybéli Pannon Csillagda vezetett megtekintése, csillagszemle.
- 1.helyezettek: Boglári Zöld(fülű)ek, Egyensúly Őrei, Értékmentők
Jutalmuk, egy budapesti élménynap, melynek tartalma: Tematikus játék a MystIQueRoom szabaduló szobában, Budai-vár látogatás és a Szemlő-hegyi-barlang megtekintése, a Duna-Ipoly Nemzeti Parkban.

A verseny befejezését követően a három győztes csapat által összeállított munkákat a Balatoni Futárban mutattuk be.

A verseny harmadik félévében Játéktervező versenyt hirdettünk a „Balatonról, jövőről” 2021/22 Klíma- és környezetvédelmi versenyünkben részt vett csapatok számára. A 2021-2022 évi verseny során szerzett tapasztalataink alapján megbizonyosodtunk arról, hogy a versenyben részt vett csapatok rendkívül érdeklődőek, lelkesek és nyitottak a környezeti értékek jobb megismerése és megismertetése iránt. Ezért folytatást biztosítottunk, hogy a megszerzett ismereteket kreatív formába átültetve, közös idő eltöltésére is alkalmas módon tudják népszerűsíteni a diákok.

A vetélkedő egy társasjáték megtervezéséből állt! A megtervezendő játék célja, hogy a természeti erőforrások törvényszerűségeinek megismerésével minden „játékos” érzékenyebb váljon környezetünk, illetve a legnagyobb édesvízi tavunk, a Balaton sérülékenysége iránt.

Erre a versenyre kizárólag a 2021/2022-ben indult csapatok/ osztályok jelentkezését vártuk. A megálmodott játékokat a beérkezéseket követően, játéktervező szakemberrel véleményeztettük és tesztcapatunk élesben is kipróbálta azokat. A szakember és a játékosok bírálatát összevetve, a játéktervező versenyünk győztes csapata: a Siófoki Perczel Mór Gimnázium és Kollégium, "Algoritmus" csapata! A társasjáték jelenleg grafikai tervezés és kivitelezés alatt áll.

Balatronról, jövőről 2022/23

A 2021/22-es verseny tapasztalatait és visszajelzéseit átgondolva 2022 szeptemberében újra meghirdettük a „Balatonról, jövőről 2022/23” versenyt. 16 csapat jelentkezett és jelenleg a második forduló feladatain dolgoznak a diákok. Az idei verseny négy témát dolgoz fel, négy fordulóból áll és a végső megmérettetés a májusban megrendezendő Diákkonferencián lesz.

A verseny megtartotta azokat az elemeit, amelyek a klímaváltozás hatásaira való felkészülésben és a szemléletformálásban előremutatóak. Azonban a tavalyi versenyben szerzett tapasztalatok alapján azt láttuk, hogy a fiatalok az előző verseny "rendezvényszervezés a saját iskolában" feladatát rendkívül kreatívan oldották meg. Volt olyan csapat, akik az előadásukat a szomszédos általános iskolában adták elő, voltak akik az aulában kiállítást vagy valamilyen akciót szerveztek. Ezért idén ezt a feladatot két részre bontottuk. Az első maradt a rendezvény az iskolában, a másik a témájukból készült előadás továbbadása lesz (tanári karnak, szülőknek, általános iskolásoknak, helyi egyesületeknek).

Ehhez a két feladathoz szerettünk volna segítséget nyújtani a diákoknak azzal, hogy három alkalommal egy-egy online oktatóanyagot biztosítunk számukra civil aktivitás témában. Ezek tartalma segítséget nyújt számukra a rendezvények, kampányok felépítésében, a különböző célcsoportok megszólításában, abban, hogy a későbbiekben is ki tudjanak állni a számukra fontos dolgok mellett és legyenek hozzá megfelelő eszközeik és rutinjuk is.

A témák a következők voltak:

„Civil aktivitás – Egy balatoni tanösvény példáján keresztül - Hogyan lehet a legfontosabb információkat átadni a látogatóknak egy kiállításon.”

„Civil aktivitás – A Jane Goodall Intézet egyik hazai kampányának példáján keresztül - Hogyan érhet el egy civil akció sikereket, hogyan kell felépíteni egy civil kampányt.”

„Civil aktivitás – Citizen science kutatások bemutatása, csatlakozási lehetőségek ismertetése, hogyan válhat valakiből civil kutató”

A verseny jelenleg is zajlik, a Diákkonferencia 2023 áprilisában lesz várhatóan megrendezve.

IV. Balaton Klíma Akadémia

A Balaton Klíma Akadémia létrehozásával a térség klímastratégiájának A1 intézkedése valósulhat meg.

A Balaton Fejlesztési Tanács (BFT) munkaszervezete jelenleg a Siófok Város Önkormányzata tulajdonában álló Siófok, Batthyány u. 1. szám alatti irodaház együttesben (A-B) épület működik a tulajdonossal kötött használati megállapodás alapján.

A BFT és munkaszervezete az irodaház együttes régi szárnyában egy fenntarthatósággal kapcsolatos „oktató és tudás központ”-ot, a Balaton Klíma Akadémiát tervezi kialakítani (a tulajdonos önkormányzattal való egyeztetés, a tulajdonosi hozzájárulás megszerzése folyamatban van).

Az oktatási és tudásközpont funkcióhoz kapcsolódóan az épületben bemutató és oktatótermek, kiszolgáló egységek kerülnek kialakításra.

Siófok, 2022.12.13.

Balatoni Integrációs és Fejlesztési Ügynökség.

Készítette: Kuborczik Barbara

..../2022 (12.16.) BFT határozat

A Balaton Fejlesztési Tanács a Balaton Kiemelt Térség Klímastratégiájával kapcsolatban elvégzett feladatokról szóló tájékoztatót megtárgyalja és elfogadja.

Felelős: Dr. Bóka István elnök

Határidő: értelem szerint